

Голтвеницька М. В.,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри педагогіки та іноземної і української філології
Харківської державної академії дизайну і мистецтв

МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ ВІДПОВІДНОСТІ ЗА НАЯВНІСТЮ КОМПАРАТИВА В ОБОХ ПРЕДИКАТИВНИХ ЧАСТИНАХ

Анотація. Автор статті з'ясовує і визначає можливі варіанти реалізації складнопідрядних речень, у яких між предикативними частинами встановлюються семантико-синтаксичні відношення відповідності, за представленистю в них компаративних форм.

Результати аналізу фактичного матеріалу уможливили твердження про те, що складнопідрядні речення, де семантико-синтаксичні відношення відповідності створюють сполучники *чим... тим, що... то, що... тим, чим... то*, представлені трьома такими варіантами реалізації в мовленні: ті, що містять прислівникові (прикметникові) компаративи в обох складниках; ті, у яких він наявний тільки в одній із предикативних частин; ті, у яких компаратив взагалі не передбачений; де організаційним центром відношень відповідності виступають сполучники *що не... то, в міру того, як*, реалізуються двома такими формами: компаратив представлений тільки в головному компоненті; наявність компаратива не передбачена семантико-смісловим навантаженням членів предикативних складників. Зміст тих речень, де підрядна й головна частина поєднуються сполучниками *що... то не*, не передбачає наявності прислівників чи прикметників у формі вищого ступеня порівняння.

Названі різновиди складнопідрядних речень зі значенням відповідності не однаково активно реалізуються в опрацьованих текстах функціональних різновидів сучасної української мови. Так, у творах наукового, публіцистичного й конфесійного стилю засвідчуються лише двокомпаративні аналізовані конструкції, в епістолярних текстах, окрім речень із компаративом в обох предикативних частинах, представлені асиметричні синтаксичні утворення розглядуваної семантики, а різножанрові твори художнього стилю репрезентують активне й різнопланове вживання усіх описаних варіантів реалізації речень досліджуваного різновиду.

Здійснене дослідження складнопідрядних речень відповідності окреслює перспективу їх подальшого вивчення, зокрема визначення ролі лексичних одиниць у творенні відношень відповідності, виявлення функцій означених структур у будові текстів різних стилів української мови.

Ключові слова: синтаксичне утворення, семантико-синтаксичні відношення, складнопідрядне речення відповідності, предикативна частина, компаратив.

Постановка проблеми. Складнопідрядні речення, у яких між головною і підрядною предикативними частинами розгортаються семантико-синтаксичні відношення відповідності, належачи до конструкцій розчленованої структури з детермінантним підрядним зв'язком, можуть мати різні варіанти вияву за ознакою представленості компаратива.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спостереження показали, що досліджувані складнопідрядні речення активно вживаються для експлікації семантики пропорційності, поступальної відповідності. М.І. Конюшкевич наголошувала на тому, що такі синтаксичні конструкції мають значний ономаціологічний потенціал у вираженні категорії компаративності [4, с. 324, 333], яку С.І. Дмитрієва визначає як одну з фундаментальних та універсальних мовних категорій, котра є граматичним вираженням однієї з основних логічних операцій, а саме категоризації оцінок явищ та об'єктів предметного світу [3, с. 3]. До засобів категоризації дослідниця відносить складнопідрядні речення, створені на основі корелята *чим... тим*, кваліфікуючи їх як компаративні одиниці номінації [3, с. 14]. Цілком погоджуємося з дослідниками, які відносять складні синтаксичні конструкції за значенням відповідності до компаративних утворень [1, с. 45–51; 2; 4, с. 391; 6, с. 153–156]. Однак розглядувана проблема потребує дослідження й уточнення, що зумовлює її актуальність для вітчизняної синтаксичної науки.

Метою статті є з'ясування можливих варіантів реалізації складнопідрядних речень, у яких між предикативними частинами встановлюються семантико-синтаксичні відношення відповідності, за представленистю в них компаративних форм.

Виклад основного матеріалу. Результати аналізу фактичного матеріалу засвідчують, що більшість речень становлять приклади, в яких і в головній, і в підрядній частинах наявні прислівники (*Порок різний буває. Тобі, Степане, пора міняти клапан.*) і *чим швидше, тим краще* (В. Шкляр); *[Завела двигун службової «тойоти» – на Львівську площу.] Та що ближче під'їжджала, то менше впевненості* (Люко Дашвар); *Чим більше енергії структура розсіює, тим більше вона її може мобілізувати із зовнішнього середовища* (К. Іванова), прикметники (*[Пожива молитви – Любов.] Чим сильніша любов, тим ширіша молитва* (С. Падевський); *Чим колоритніша особистість, тим оригінальніший її мовний стиль* (С. Шуляк)) або прикметники і прислівники (*Чим давніші людські зображення, тим неодмінніше ці працюри у космічних об'єктах* (В. Базів); *Чим далі колона йшла, тим реальнішою ставала для Максима можливість пройти попри самісіньку власну хату* (Іван Багряний)) чи прислівники і прикметники (*Чим дужче Анна намагалася уникнути зустрічей, тим гострішим ставало його власне бажання побачити її* (Н. Гурицька); *Чим повніше здійснюється втілення ідеї в образі, тим досконаліший твір мистецтва* (Т. Біленко)) у формі вищого ступеня порівняння, що дає можливість зарахувати такі зразки до двокомпаративних складнопідрядних речень.

Наведені ілюстрації засвідчують, що в більшості проаналізованих речень прикметниковий чи прислівниковий компаратив розміщується відразу після сполучника. Проте спостерігаються зразки, де компаратив розташовується дистантно відносно сполучника: або пропорційно і в головній, і в підрядній частинах (*І чим Андрій більше просив, тим Чернуха був упертіший* (Іван Багряний)), або тільки в головній (*Чим більше хазяйство, тим і «пользи» більше* (У. Самчук); *Чим більше свободи, тим живий організм ближче до Світової Монади – тобто до Бога* (М. Руденко); *Чим доросліша дитина, тим її уявлення про цінність знахідки та реакція на неї є ближчими до позиції дорослої людини* (О. Будугай)).

У розглянутих реченнях спостерігаються деякі особливості утворення компаративних пар, які разом з іншими елементами головної і підрядної частин забезпечують розгортання семантико-синтаксичного відношення відповідності.

Спостереження показали, що в опрацьованих творах виділяються пари компаративів, які передають кількісну, просторову, часову чи якісно-оцінювальну семантику. Так, розвиток відношення відповідності на основі «чистої» кількісної ознаки ілюструють приклади, де наявне їй пропорційне наростання (*Чим більше вас хвалять, тим більше ви повинні працювати, – [ось що хотів я вам, любі діти, сказати]* (А. Чайковський); *Чим більше заробиш, тим більше проп'єш* (В. Шовкошитний)) або спадання (*Чим менше людей, тим менше гамору* (Т. Осіпова)). Можливість поєднання двох компаративів, що передають якісно-оцінювальну ознаку, підтверджують такі приклади: *Чим ретельніше займаються з дітьми вивченням іноземної мови, тим ретельніше повинні займатися з ними в той же час вивченням рідної* (К. Ушинський); *Чим вищим є коефіцієнт кореляції між двома змінними, тим точніше можна прогнозувати значення однієї з них за значенням інших* (Г. Цехмістрова); *Чим об'ємнішим буде наше пізнання цієї реальності, тим успішнішою буде педагогічна робота з розвитку відповідного культурно-мовленнєвого середовища у вишах України* (Т. Горіна); *У діалозі суперечливого характеру чим емоційнішою є відмова, тим рішучіше вона інтерпретується як крок до згоди* (Т. Юрчишин). На участь у розгортанні семантико-синтаксичних відношень компаративів із часовим значенням вказують ілюстрації на зразок: *Чим довше ти будеш зволікати, тим довше не отримаєш бажаного* (М. Дочинець); *Чим ближче старість, тим ближче смерть* (із фольклору). Компаративні пари, що були б утворені з двох лексем, що мають просторове семантичне навантаження, не були виявлені.

Окрім повтору того самого компаратива в обох складниках синтаксичної структури чи поєднання симетричних семантичних пар, виокремлюються зразки, де відношення відповідності розгортаються на основі антонімічних лексем. Засвідчено приклади кількісного протиставлення (*[Двір потребує грошей, накладає на підданих податки, і] чим більше їх накладає, тим менше золота у державній скарбниці* (Р. Іванчук); *І чим більше він буде вагатись, тим менше в нього буде шансів на те, [щоб дістатися на той бік живим...]* (Іван Багряний); *Але чим більше я говорив, тим менше вона слухала* (Г. Смолі; переклад Н. Щиглевської); *А виходить чомусь навпаки: чим більше в СРСР електрики, тим менше хліба* (М. Руденко)), якісно-якісного (*[– Любов, казала вона, жорстока сила. Вона розриває жертву, як лев козу. Нема милосердя. Це стихія. Можете бути багаті, вчені, мудрі, великі сильні – нема вибору.] Чим ви*

сильніші – тим безсиліші (У. Самчук); *Чим темніша ніч, тим ясніші зорі* (А. Кримський)).

Проте найбільш кількісними є приклади, що ілюструють утворення ситуативно пропорційної пари взаємозумовленої відповідності з компаративів такої відмінної семантики:

– кількісна та якісно-оцінна: *Чим більше зв'язків будуть мотивовані формою тексту, тим глибшим буде це розуміння* (І. Степанченко); *Чим більше комунікативних зусиль затрачає адресант, тим вища ефективність його мовленнєвого впливу* (Т. Юрчишин); *Чим менша віддаленість компонентів парцельованого речення, тим вищий показник комунікативного динамізму між ними* (О. Пустовар); *[Катеринка, стиснувши кулаки, пішов на них.]; Чим більша дезорієнтованість, тим краще* (Іван Багряний); *Чим більше ви Мене любите, тим ліпше пізнаєте Мене* (Святий отець Піо); *Чим наполегливіший чоловік у своїй любові, тим більше йому довіряє дружина* (Г. Смолі; переклад Н. Щиглевської);

– якісно-оцінна і кількісна: *Чим вищий відсоток індивідуальної рефлексії, проявів оцінності, тим більше в тексті ознак ораторсько-проповідницького і художнього мовлення* (Г. Наєнко); *Що вищий коефіцієнт кореляції, то більше лінгвістичної інформації в мовленнєвому сигналі* (О. Іщенко);

– просторова та якісно-оцінна: *Та тікати треба з такого «простору» й чим далі, тим краще!* (Є. Гуцало);

– просторова й кількісна: *Чим далі на схід живе народ, тим більше давніх рис зберігає його мова, і чим далі він живе в ній збереглося давніх рис* (Л. Сваричевська);

– часова та якісно-оцінна: *[Все одно вже... Нехай...] Чим швидше, тим краще...* (Іван Багряний); *[Вона каже, що] чим довше зволікати, тим гірше* (Г. Смолі; переклад Н. Щиглевської); *Чим довше ви застосовуєте принцип солі, тим ефективнішою буде його дія* (Г. Смолі; переклад Н. Щиглевської); *[Я говорив і говорив.] і чим довше говорив, тим легше мені ставало* (Б. Бойчук);

– часова й кількісна: *[– Як вернетесь, дам це, – сказала вона.] – Чим швидше – тим більше* (І. Білик).

Подеколи спостерігаються речення, в яких той самий компаратив вживається у різних ситуаціях з різним значенням. Зокрема, були виділені такі зразки:

1) прислівник *ближче*, що має або просторове, або часове, або якісно-оцінне наповнення:

– простір: *Чим ближче було до Сейму, тим похмуріше і тривожніше ставало на серці у Ждана* (В. Малик); *І чим ближче підступав, тим веселіше їм було* (Є. Гуцало);

– час: *[Ділити Улянку він не хотів і не збирався –] чим ближче день весілля, тим глибше розумів це* (В. Лис);

– якісно-оцінна характеристика: *Чим ближче наближаємося до бога, тим більше ми можемо бачити свою недосконалість* (П. Вишковський);

2) прислівник *швидше*, що має або якісно-оцінне, або часове вираження:

– якість: *Чим швидше йдеш, тим непомітніше час спливає* (В. Дрозд);

– час: *[– В цій історії винна ти сама. Непевне становище завжди мучить.] І чим швидше ти вирішиши, тим краще буде для вас обох* (М. Олійник);

3) прислівник *глибше*, що передає або просторове, або якісно-оцінне значення:

– простір: *Чим глибше* вона заходила, тим більша тиша окружала її (О. Кобилянська);

– якісно-оцінна характеристика: *Чим глибше* заходив цей процес, тим довше трималися імперії. (О. Пономарів);

4) прислівник *далі*, що виявляє або просторову, або часову семантику:

– простір: [*І він з новою силою вхопився за копаницю.*] *Чим далі* вгзриналися вони в земну твердь, тим важче ставало працювати (В. Малик); *Чим далі* він ішов, тим більше йому лишалося йти, так же безмірно далеко, як і безмірно тяжко (Іван Багряний);

– час: *Але враз прийшла згода, і чим далі, тим більше* упевнювався: вона сказала неправду (В. Лис); [*Тільки рідня, коли я повернувся та про все розпитував, пояснила:*] *батько сам чим далі, тим частіше від їжі відмовлявся* (А. Кокотюха).

Подколи в двокомпаративних конструкціях задля посилення акценту на описуваному автори творів незалежно від їх стильової належності використовують по кілька компаративів в одній із предикативних частин, причому таке вживання характеризується неоднотипністю.

Один із варіантів такого вияву – повтор того самого прикметника чи прислівника у формі вищого ступеня порівняння у головному (*І чим вище* вони піднімалися, *тим все краще* та *краще* картина вистилалася перед Христиними очима (Панас Мирний); *І чим більше* западало сонце, *тим ширше* і *ширше* відкривалися очі (У. Самчук) чи підрядному компоненті (*Земля нагадувала різдвяну ялинку, що сяяла вогнями та гірляндами у чорному космосі.*) *І чим далі і далі* ми віддалялися, *тим яскравіше* світився у темноті сяючий мармур (В. Базів)).

Ще одним способом підсилення звучання зображуваного є нашарування однорідних компаративів у головному (*Чим більше* потрапить душа замінити себе Господом Ісусом, *тим краще, глибше* та *правдивіше* наслідую Його (Й. Схрейверс; переклад Б. Куриласа); [*В долині між садком і лісом стояв сірий туман. «Там, певно, холодніше», – подумала і попростувала.*] *Чим нижче* спускалась вона, *тим* було *вогкіше, холодніше* (Панас Мирний); *А по-моєму, чим більше* людей знатиме, *тим безпечніше і спокійніше* буде на душі (В. Малик) чи підрядному складнику (*Чим витонченіше і гнучкіше* нульсуфіксальні оціночності відображають той чи інший факт дійсності, *тим досконаліше* автор реалізує свій мовленнєво-поетичний задум (Т. Біленко); *А чим більше і чим кращі* будуть Твої праці, *тим вище* Ти станеш в очах тих людей (Р. Горак); *Чим* душа *ніжніша та підлегліша* Божій Любові, *тим тонше* відчуває вона те схвилювання (Й. Схрейверс; переклад Б. Куриласа)). Також спостерігаються приклади нашарування компаративів у головній чи підрядній частині, що виступають антонімами один до одного: *Чим далі* йшли, *тим не краще, а гірше* (Панас Мирний). Інколи трапляються випадки нашарування однорідних компаративів у підрядному й антонімічних у головному: *Чим інтенсивнішим та більш багатфакторним* є такий вплив, *тим менш* детерміністичний та *більш* варіативний за можливими наслідками характер він має (К. Іванова).

Зрідка трапляються зразки з порушенням двокомпаративної симетрії, що виражається пропуском прислівника у головному (*Чим більше* когось зневажають, *то* [більше – М. Г.] про нього пліткують, але водночас удають люб'язність, тиснуть руки, заглядають у вічі, підкладають смачніший шматочок

(Г. Гусейнов); [*Володько відчував неспокій. Не хотів цього показати. Намагався бути веселим та байдужим.*] *Але чим ближче* підходили до садків, *тим* [більше – М. Г.] його неспокій зростав (У. Самчук); [*Коли він витяг осину, Геремія сповзла на підлогу. Ще кілька разів хапнула ротом повітря і втихла. З рани на грудях почала литися чорна кров.*] *Що більше* її виливалося, *то* [більше – М. Г.] світлішав лик принцеси (О. Гаврош) чи підрядному складнику (*Здавалося, буцім одного чобота є що двигати сильному хлопкові. Та й убути їх – треба було чимало спотребувати сили. Бо хоч голови в тих чобіт великі, то* [більше – М. Г.] угору, *тим* вужчі (Л. Мартович)), який безпомилково відтворюється із контексту речення.

Окрім того, були виявлені поодинокі випадки заміни компаратива в головному компоненті: [*Галя почула – звідки вітер віє, куди хилить...*] *Вона бачила, що* *чим далі, то все* Чіпка від неї одходив та одходив... (Панас Мирний). Наведене речення ілюструє авторську інтерпретацію пропорційного загострення описуваних подій, де прислівник *все*, що не має ступенів порівняння, виконує функціональне навантаження прислівникового компаративна *більше*: [*Вона бачила, що*] *чим далі, то більше* Чіпка від неї одходив та одходив.

Досліджений фактичний матеріал дає можливість говорити про статичні асиметричні конструкції, де самою семантичною організацією розглядуваних речень не передбачена обов'язкова наявність двох компаративів. Так, спостерігаються зразки, в яких прислівник чи прикметник у формі вищого ступеня порівняння наявний або лише в головній предикативній частині (*[Швидко сутеніло.] В міру того, як* спадала темрява, *почали проступати все дужче* сполохи заграє в усіх кінцях (Іван Багряний); [*В сьому короткому нарисі автобіографічного кіноповідання автор постіпає зробити відразу деякі визнання:*] *в його реальний повсякденний світ що не день, то частіше* починають вторгатися спогади (О. Довженко); – [*Добряча в тебе служба, хлопче.*] *Чим* на фронті залізни галушки хапать, *то краще* людські душі (Г. Тютюнник); – *Атож!* – одкажує. – *Чим* усилковуватись та просити парха, *то вже краще* своїми руками добути та погрітись... (Панас Мирний); [*От таке, господине-мамцю, зачуваю я сотки разів від людей –*] і *чим* рік, *то все більше...* (О. Кобилянська), або тільки у підрядному компоненті (*Що повніше* буде соціальне визволення, *то* необхідно тягтима з собою й повне національне визволення (В. Винниченко); *Чим менше* зоставалось кадровиків у полку, *тим* кожен з них мовби виростав у своїй солдатській вартості (Олесь Гончар)).

Такі відхилення від структурної симетрії не позначається на якості семантико-синтаксичного наповнення й засвідчує можливість різнопланової реалізації речень досліджуваної семантики в різностильових і різножанрових текстах.

Також були виявлені приклади, в яких співвідносні прислівникові чи прикметникові компаративи не спостерігаються і за лексико-семантичним наповненням обох предикативних частин не передбачаються: – *Чим* сподоблений сам, *тим* споможу потребуючого (М. Дочинець); [*Я не перебираю в праці. Опроче знаєте? Я завжди кажу:*] *чим* ти є, *тим* треба цілком бути. [*Накше не дійдеш ніколи до мети!*] (О. Кобилянська); – *Чим* багаті, *тим* і раді... [*– замовила Горпина перед нею, рвучи слова*] (Панас Мирний); – *...Але чим* бог дає, *тим* християнин годується (Л. Мартович); *Що* хотіла, *то* мала (Дара Корній); *А що* в роті була бульба, *то* мало не доавився

(В. Лис); [Далі я читала з болем у серці.] **Що не рядок, то освідчення в коханні, високому, неземному** (С. Талан); – **Що правда, то не гріх?** (О. Гаврош); **Тим тільки й служать, що своїх іноді братів та батьків дубасять, в'яжуть та везуть у город, у тюрми саджають...** (Панас Мирний); **Розділ поезії від музики доконувався звільна, в міру того як чоловік винаходив різні музикальні інструменти, [що дозволяли репродукувати і продукувати тони і мелодії механічним способом, незалежно від людського голосу]** (І. Франко); **В міру того, як входиш в літа, – відлітають дні, місяці, роки...** (Олесь Гончар).

Висновки. Це дає підстави стверджувати, що складнопідрядні речення, де семантико-синтаксичні відношення відповідності створюють сполучники **чим... тим, що... то, що... тим, чим... то**, представлені трьома такими варіантами реалізації в мовленні: ті, що містять прислівникові (прикметникові) компаративи в обох складниках; ті, в яких він наявний тільки в одній із предикативних частин; ті, у яких компаратив взагалі не передбачений; де організаційним центром відношень відповідності виступають сполучники **що не... то, в міру того, як**, реалізуються двома такими формами: компаратив представлений тільки в головному компоненті; наявність компаратива не передбачена семантико-смісловим навантаженням членів предикативних складників. Зміст же тих речень, де підрядна й головна частини поєднуються сполучниками **що... то не**, не передбачає наявності прислівників чи прикметників у формі вищого ступеня порівняння.

Названі різновиди складнопідрядних речень зі значенням відповідності не однаково активно реалізуються в опрацьованих текстах функціональних різновидів сучасної української мови. Так, у творах наукового, публіцистичного й конфесійного стилів засвідчуються лише двокомпаративні аналізовані конструкції, в епістолярних текстах, окрім речень із компаративом в обох предикативних частинах, представлені асиметричні синтаксичні утворення розглядуваної семантики, а різножанрові твори художнього стилю репрезентують активне й різнопланове вживання усіх описаних варіантів реалізації речень досліджуваного різновиду.

Здійснене дослідження складнопідрядних речень відповідності окреслює перспективу їх подальшого вивчення, зокрема вивчення ролі лексичних одиниць у творенні відношень відповідності, виявлення функцій означених структур у будові текстів різних стилів української мови.

Література:

1. Голтвеницька М.В. Складнопідрядні речення з відношенням відповідності в сучасній українській літературній мові: структурно-семантичний та комунікативний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Харків : [б. в.], 2017. 206 с.
2. Греб М.М. Семантико-граматичні чинники формування зіставного відношення в складних конструкціях сучасної української мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Харків : [б. в.], 2005. URL: <http://www.dissertation.com.ua/node/660832>.

3. Дмитриева Е.И. Категория компаративности в разноструктурных языках (на материале английского, русского и немецкого языков) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание». Москва : [б. и.], 2012. 20 с.
4. Дудников А.В. Современный русский язык. Москва : Высшая школа, 1990. 424 с.
5. Конюшкевич М.И. Категория компаративности и синтаксис. *Ритми сучасної філології* : збірник наукових статей. Львів : ПАІС, 2007. С. 323–335.
6. Хижнякова В.М. Структурні типи та семантика складнопідрядних речень із співвідносними прислівниковими компаративами. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»* : збірник наукових праць. Вип. X. Херсон : вид-во ХДУ, 2009. С. 153–156.

Holtvenytska M. Possibilities of realization of clauses of correspondence on presence of comparative in both predicative parts

Summary. The author of the article clarifies and identifies possible options for the implementation of clauses in which the semantic-syntactic relations of correspondence are established between the predicative parts according to the representation of comparative forms in them.

The results of the analysis of the material have made it possible to assert that clauses where semantic-syntactic relations of correspondence create conjunctions *than... that..., that... that..., that... than...* are represented by three variants of implementation in speech: a) those containing adverb (adjective) comparatives in both components; b) present only in one of the predicative parts; c) those in which the comparative is not provided at all; where the organizational center of the relations of correspondence are conjunctions *that are not... that*, as they are realized in two forms: a) the comparative is presented only in the main clause; b) the presence of the comparative is not provided by semantic and semantic load of members of predicative clauses. The content of the sentences where the subjunctive and the main part are combined by conjunctions *that... are not* does not imply the presence of adverbs or adjectives in the form of a higher degree of comparison.

These types of clauses with the meaning of correspondence are not equally implemented actively in the processed texts of functional varieties of the modern Ukrainian language. Thus, in works of scientific, journalistic and confessional style only two-comparative analyzed constructions are attested, in epistolary texts, except for sentences with comparative in both predicative parts, asymmetrical syntactic formations of the considered semantics are presented, and various genres of all types of artistic realization of artistic style sentences of the studied variety.

The study of clauses of correspondence outlines the prospects for their further study, in particular, outlining the role of lexical units in creating relations of correspondence, identifying the functions of these structures in the structure of texts of different styles of the Ukrainian language.

Key words: syntactic formation, semantic-syntactic relations, clauses of correspondence, predicative part, comparative.